

30T LOPH

2020

LOGIC AND PHILOSOPHY

Full Marks : 100

Pass Marks : 30

Time : Three hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions.*

Q. No. 1 carries 1 mark each	1×12 = 12
Q. No. 2 - 13 carry 2 marks each	2×12 = 24
Q. No. 14 - 23 carry 4 marks each	4×10 = 40
Q. No. 24 - 27 carry 6 marks each	6×4 = 24
	<hr/>
	Total = 100

1. Give very short answers :

1×12=12

অতি চমু উত্তৰ দিয়া :

- (a) What is the essence of Induction ? 1
আগমনৰ মূল লক্ষণ কি?
- (b) Does Analogy depend on Law of Causation ? 1
সাদৃশ্যমূলক অনুমানে কাৰ্য-কাৰণ বিধিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰেনে?
- (c) What kind of proposition does Scientific Induction establish ? 1
বৈজ্ঞানিক আগমনে কোন প্ৰকাৰৰ বচন প্ৰতিষ্ঠা কৰে?
- (d) 'The ground of Induction is the result of Induction'
— Who made this statement ? 1
'আগমনৰ ভিত্তিয়েই আগমনৰ ফল'
— কথাষাৰ কোনে কৈছিল?
- (e) Name the hypothesis with the help of which the planet Neptune was discovered. 1
কি প্ৰকাৰৰ প্ৰকল্পৰ সহায়ত নেপচুন গ্ৰহ আৱিষ্কাৰ কৰা হৈছিল?
- (f) How many instances are required for the Method of Agreement ? 1
অন্বয়ী প্ৰণালীৰ বাবে কেইটা দৃষ্টান্তৰ প্ৰয়োজন হয়?
- (g) Who is the Propounder of Scientific Realism ? 1
বৈজ্ঞানিক বাস্তৱবাদৰ প্ৰবৰ্তক কোন?
- (h) Give an example of Primary Quality. 1
মুখ্যগুণৰ এটি উদাহৰণ দিয়া।
- (i) Give an example of Non-Moral action. 1
অনৈতিক ক্ৰিয়াৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।

- (j) What is the ideal of Ethics? 1
নীতিবিদ্যাৰ আদৰ্শ কি?
- (k) "Religion is morality touched with emotion"
— Who said this? 1
“ধৰ্ম হ'ল আবেগ-স্পৰ্শিত নৈতিকতা”
— কথাষাৰ কোনে কৈছিল?
- (l) What is meaning of the Latin word 'Religare'? 1
লেটিন শব্দ 'Religare' ৰ অৰ্থ কি?
2. Give the definition of Unscientific Induction. 2
অ-বৈজ্ঞানিক আগমনৰ সংজ্ঞা দিয়া।
3. What is 'material cause'? Give an example. 1+1=2
‘উপাদান কাৰণ কি? এটা উদাহৰণ দিয়া।
4. Define 'Plurality of Causes' with a suitable example. 1+1=2
এটা উপযুক্ত উদাহৰণ সহ ‘নানা কাৰণ বাদ’ৰ সংজ্ঞা দিয়া।

Or / নাইবা

- Mention *two* points of difference between Observation and Experiment. 2
নিৰীক্ষণ আৰু পৰীক্ষণৰ দুটা পাৰ্থক্য উল্লেখ কৰা।
5. Why is Ethics called Normative Science? 2
নীতিবিদ্যাক কিয় আদৰ্শনিষ্ঠ বিজ্ঞান বুলি কোৱা হয়?
6. Give Mill's definition of the Method of Residue. 2
পৰিশেষ প্ৰণালী সম্বন্ধে মিলৰ সংজ্ঞাটো আগবঢ়োৱা।

Or / নাইবা

Give a concrete example of the Joint Method of Agreement and Difference.

2

মিশ্র অস্বয়ী-ব্যতিৰেকী প্ৰণালীৰ এটা বাস্তৱ উদাহৰণ দিয়া।

7. Mention *any two* conditions of a valid hypothesis.

2

বৈধ প্ৰকল্পৰ যিকোনো দুটা চৰ্ত উল্লেখ কৰা।

8. Define voluntary action. How many stages are there in a voluntary action?

1+1=2

ঐচ্ছিক ক্ৰিয়াৰ সংজ্ঞা দিয়া। এটা ঐচ্ছিক ক্ৰিয়াত কেইটা স্তৰ থাকে?

9. Give *two* points of differences between Primary Quality and Secondary Quality.

2

মুখ্য গুণ আৰু গৌণগুণৰ মাজত থকা দুটা পাৰ্থক্য আগবঢ়োৱা।

10. Give an example of 'hypothesis concerning Law'.

2

'নিয়ম বিষয়ক প্ৰকল্প'ৰ এটি উদাহৰণ দিয়া।

Or / নাইবা

Define 'working hypothesis'.

2

'কাৰ্যকৰী প্ৰকল্প'ৰ সংজ্ঞা দিয়া।

11. Mention the 'Canon of Elimination' on which the Method of Difference is established.

2

ব্যতিৰেকী প্ৰণালী প্ৰতিষ্ঠিত হোৱা অপসৰণৰ সূত্ৰটো উল্লেখ কৰা।

12. Mention *two* characteristics of Naive Realism.

2

সৰল বাস্তৱবাদৰ দুটা বৈশিষ্ট্য আগবঢ়োৱা।

Or / নাইবা

Write *two* criticisms of Naive Realism.

2

সৰল বাস্তৱবাদৰ দুটা সমালোচনা আগবঢ়োৱা।

13. What is the theory of 'pre-established harmony' ?

2

'পূৰ্ব-স্থাপিত শৃংখলা' মতবাদ কি?

14. Write *four* characteristics of Scientific Realism.

4

বৈজ্ঞানিক বাস্তৱবাদৰ চাৰিটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

15. What are the *four* stages of hypothesis ? Discuss.

4

প্ৰকল্পৰ চাৰিটা স্তৰ কি কি? আলোচনা কৰা।

16. Give *four* characteristics of Hegel's Objective Idealism.

4

হেগেলৰ বস্তুনিষ্ঠ ভাৱবাদৰ চাৰিটা বৈশিষ্ট্য আগবঢ়োৱা।

17. Mention *two* advantages and *two* disadvantages of the Method of Residue.

2+2=4

পৰিশেষ প্ৰণালীৰ দুটা সুবিধা আৰু দুটা অসুবিধা উল্লেখ কৰা।

Or / নাইবা

What is the 'Characteristic Imperfection' of Method of Agreement ? How can the problem be overcome ?

2+2=4

অন্বয়ী প্ৰণালীৰ 'প্ৰকৃতিগত অপূৰ্ণতা' কি? এই অসুবিধা কেনেকৈ দূৰ কৰিব পাৰি?

18. Write *any four* characteristics of Analogy.

4

সাদৃশ্যমূলক অনুমানৰ যিকোনো চাৰিটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

19. 'Positive and Negative conditions both taken together produce the effect.'

— Explain the statement.

4

'অনুকূল আৰু প্ৰতিকূল উপকাৰণৰ সমন্বিতহে কোনো এটা কাৰ্য সংঘটিত হয়'

— কথাষাৰ ব্যাখ্যা কৰা।

20. "Esse Est Percipi" — Explain briefly the statement. 4
"অস্তিত্ব প্রত্যক্ষ নির্ভৰ" — কথাষাৰ চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰা।

Or / নহিবা

Define Berkeley's Subjective Idealism. Is Berkeley a Solipsist? 2+2=4
বার্কলিৰ আত্মগত ভাববাদৰ সংজ্ঞা দিয়া। বার্কলি এজন আত্মজ্ঞানবাদী দাৰ্শনিক হয়নে?

21. Is Ethics a practical science? Explain. 4
নীতিবিদ্যা ব্যৱহাৰিক বা প্ৰায়োগিক বিজ্ঞান হয়নে? ব্যাখ্যা কৰা।

22. 'Religion is the source of Morality.'
— Explain the statement. 4
"ধৰ্মৰ পৰাই নীতিৰ উৎপত্তি" — কথাষাৰ ব্যাখ্যা কৰা।

23. Write four characteristics of Religion. 4
ধৰ্মৰ চাৰিটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

24. What is Scientific Induction? What are the characteristics of Scientific Induction? 2+4=6
বৈজ্ঞানিক আগমন কাক বোলে? বৈজ্ঞানিক আগমনৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ কি কি?

Or / নহিবা

State any three similarities and any three dissimilarities between Scientific Induction and Unscientific Induction. 3+3=6

বৈজ্ঞানিক আগমন আৰু অবৈজ্ঞানিক আগমনৰ মাজত থকা যিকোনো তিনিটা সাদৃশ্য আৰু তিনিটা বৈসাদৃশ্য উল্লেখ কৰা।

25. What is Simple Observation? Describe its characteristics. 1+5=6
নিৰীক্ষণ কাক বোলে? নিৰীক্ষণৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰা।

Or / নাইবা

Define 'Cause'. Write the Qualitative and Quantitative marks of 'Cause'.
1+5=6

'কাৰণ'ৰ সংজ্ঞা দিয়া। কাৰণৰ গুণগত আৰু পৰিমাণগত লক্ষণসমূহ লিখা।

26. What is a 'hypothesis' ? Explain the nature of hypothesis. 1+5=6

প্রকল্প কাক বোলে? প্রকল্পৰ প্রকৃতি ব্যাখ্যা কৰা।

Or / নাইবা

What are the different kinds of hypothesis according to Stebbing ?
Discuss. 6

ষ্টেবিঙৰ মতে প্রকল্পৰ বিভিন্ন প্রকাৰবোৰ কি কি? আলোচনা কৰা।

27. State Mill's canon of the 'Method of Concomitant Variation'. Explain the
limitations of this Method. 2+4=6

'সহ-পৰিবৰ্তন প্রণালী' সম্পৰ্কে মিলৰ সূত্র উল্লেখ কৰা। এই প্রণালীৰ অসুবিধাসমূহ কি কি?

Or / নাইবা

Explain the Method of Difference with examples. 6

উদাহৰণসহ ব্যতিৰেকী প্রণালীৰ ব্যাখ্যা কৰা।

————— x —————